

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

پردیس بین الملل-دانشکده داروسازی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتری عمومی داروسازی

عنوان :

بررسی عوارض پوستی منجر به بستری داروهای خوراکی

و تزریقی در بیمارستان رازی طی سال های ۸۷ تا ۹۳

اساتید راهنما :

دکتر محمد رضا جوادی

دکتر حسین مرتضوی

استاد مشاور :

دکتر خیراله غلامی

نگارش :

علیرضا مرتضوی

بهمن ۹۶

چکیده

عوارض ناخواسته دارویی (ADR)، از عوارض شایع در پاسخ به داروها هستند. این عوارض که در بسیاری از مواقع در پی دارو درمانی یا مصرف خودسرانه داروها رخ می دهند، طیف وسیعی را دربرمی گیرند. واکنش های پوستی ناشی از داروها از جمله این عوارض محسوب می شوند و درصد زیادی از واکنش های ناخواسته دارویی را به خود اختصاص می دهند. هدف از انجام این مطالعه بررسی توزیع فراوانی جنس، سابقه بیماریهای مزمن و پوستی و نوع عوارض شایع و علائم همراه آنها (درگیری مخاطی، تب، خارش، سوزش، درد، اریتم، پوسته ریزی، هیپرپیگمانتاسیون، ترشح، خشکی پوست، ادم، تورم، زخم و خونریزی) از یکسو و درمانهای شایع صورت گرفته برای بهبود بیماران و شناخت داروهای شایع مسبب این عوارض از سوی دیگر می باشد. در این پژوهش گذشته نگر پرونده ۱۷۰ بیمار در خلال سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفتند و اطلاعات مربوطه استخراج و برای هر پرونده در پرسشنامه ای محقق ساخته، جداگانه وارد شد. از بین ۱۷۰ بیماری که پرونده های آنها مورد بررسی قرار گرفت، ۴۱/۶ درصد (۷۱ نفر) مرد و ۵۸/۳ درصد زن (۹۹ نفر) بودند. که در دامنه سنی ۴۰-۳۰ سال با میانگین سنی ۴۴ سال قرار داشتند. شایع ترین نوع واکنش های پوستی، عارضه پوستی ناشی از داروی اگزانتیک بود و در رده بعد ضایعات اریترودرمیک بودند. درصد کمتری از ضایعات را سندرم استیون جانسون، پوستولوز جنرالیزه حاد، عارضه واسکولوپاتیک، اریتم مولتی فرم مانند، اگزما، بثورات لیکنوئید تشکیل می دادند. در بین داروهای مسبب عارضه پوستی شایع ترین دسته دارویی، داروهای ضد تشنج با فراوانی ۲۸/۹ درصد بودند و در بین آنها کاربامازپین با ۱۱/۲ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص می داد. درمان های رایج صورت گرفته برای این عوارض را عمدتاً آنتی هیستامین ها با ۹۰ درصد فراوانی تشکیل می دادند و در بین آنها هیدروکسی زین بیشترین سهم را داشت. در مرتبه بعد کورتیکواستروئیدها و درمان های موضعی مورد استفاده قرار گرفته بودند. بنابراین برای کنترل عوارض پوستی ناشی از داروها توجه به عوامل زمینه ساز از قبیل جنس، سن، سابقه

بیماریهای مزمن، پوستی و آلرژی و پرهیز از مداخلات دارویی شایع به هنگام تجویز دارو از سوی پزشک و تحویل دارو از جانب داروساز ضروری می نماید.

کلیدواژه: عوارض ناخواسته دارویی، عوارض پوستی، دارو

Abstract:

Background: Cutaneous adverse drug reactions (CADR) are harmful reactions to medicinal products.

Aim: we aimed to evaluate the frequency and distribution of CADR in hospitalized Iranian patients in a retrospective study.

Patients and methods: From 2008 to 2015, information of 170 records of patients with CADRs were entered into researcher-designed questionnaire. CADRs were classified as benign (not severe) and severe. Acute generalized exanthematous pustulosis (AGEP), drug reaction with eosinophilia and systemic symptoms (DRESS), erythrodermic, Stevens–Johnson syndrome (SJS), and toxic epidermal necrolysis (TEN) were classified as severe CADR (SCADR), and the rest of them were considered as benign CADR. Causal relationships of culprit drugs with CADRs were determined by Naranjo score.

Results: The mean age of patients was 44.49 ± 17.72 . Of 170 patients with CADR, 62 patients have severe CADR, and 108 patients had benign CADR. The most frequent category of offending drug in benign group was antibiotic, whereas in severe and total population, it was anticonvulsant. The most frequent clinical types of CADR in severe and total population were erythrodermic and exanthematous. In order of frequency of SCAR: erythrodermic, AGEP, SJS, TEN, and DRESS were the clinical diagnoses of SCADR accordingly. Comparison of SGOT and SGPT levels in severe and benign groups was significant (p -value=0.02 and p -value=0.006). The mean of Naranjo score for severe and benign groups was 3.32 ± 1.69 versus 2.75 ± 1.97 , respectively (p -value=0.001).

Conclusion: the most frequent type of SCADR was erythrodermic drug eruption. The most frequent categories of culprit drug for severe and benign CADRs were anticonvulsants and antibiotics, respectively.

Keywords: cutaneous adverse drug reaction (CADR), culprit drug, severe, benign.

Tehran University of Medical Sciences
International Campus- School of Pharmacy

Thesis

Title of the Thesis

Cutaneous adverse effects of oral and
injectable drugs leading to hospitalization in Razi
Hospital of Tehran Iran from 2007 to 2014

Thesis Supervisors

Dr. Mohammadreza Javadi

Dr. Hossein Mortazavi

Thesis Advisor

Dr. Kheirollah Gholami

By

Alireza Mortazavi

Feb.2018